

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัย ประชากรและตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่รับผิดชอบในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย และใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 427 โรงเรียนที่ได้กระจายตามพื้นที่ในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 38 สำนักงานเขต ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มเขตทางการศึกษา จำนวน 8 กลุ่มเขตทางการศึกษา (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2536) โดยในแต่ละกลุ่มเขตทางการศึกษานั้น จะประกอบด้วยสำนักงานเขตต่าง ๆ รายละเอียดนำเสนอตั้งตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสำนักงานเขตในแต่ละกลุ่มเขตทางการศึกษา

กลุ่มเขตทางการศึกษา	สำนักงานเขต	รวม
1	ห้วยขวาง คลุสิต บางรัก พระนคร ปทุมวัน ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางซื่อ พญาไท ราชเทวี	10
2	คลองเตย พระโขนง ธนนาถวา สาทร บางคอแหลม	5
3	บางเขน ดอนเมือง จตุจักร ลาดพร้าว บึงกุ่ม ดินแดง	6
4	มีนบุรี หนองจอก	2
5	ลาดกระบัง ประเวศ บางกะปิ สวนหลวง	4
6	คลองสาน ธนบุรี บางพลัด บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย	5
7	บางขุนเทียน จอมทอง ราษฎร์บูรณะ	3
8	ภาษีเจริญ คลิ่งชัน หนองแขม	3
	รวม	38

2. ตัวอย่างประชากร ที่ใช้ในการศึกษาการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 42 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 42 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 84 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (วงรัตน มณีรัตน์, 2531) ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 สุ่มสำนักงานเขตในแต่ละกลุ่มเขตทางการศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากร้อยละ 50 รายละเอียดนำเสนอดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการสุ่มสำนักงานเขตในแต่ละกลุ่มเขตทางการศึกษา

กลุ่มเขต ทางการศึกษา	สำนักงานเขต	สำนักงานเขตที่สุ่มได้
1	ห้วยขวาง คลุมสีทิ บางรัก พระนคร ปทุมวัน ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางซื่อ ญาไท ราชเทวี	คลุมสีทิ บางรัก พระนคร ปทุมวัน สัมพันธวงศ์
2	คลองเตย พระโขนง ฮานนาวา สาทร บางคอแหลม	คลองเตย พระโขนง สาทร
3	บางเขน ดอนเมือง จตุจักร ลาดพร้าว บึงกุ่ม ดินแดง	บางเขน ดอนเมือง จตุจักร
4	มีนบุรี หนองจอก	หนองจอก
5	ลาดกระบัง ประเวศ บางกะปิ ส่วนหลวง ประเวศ บางกะปิ	
6	คลองสาน ธนบุรี บางพลัด บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย	คลองสาน บางพลัด บางกอกน้อย
7	บางขุนเทียน จอมทอง ราษฎร์บูรณะ	บางขุนเทียน จอมทอง
8	ภาษีเจริญ คลิ่งชัน หนองแขม	ภาษีเจริญ คลิ่งชัน
รวม	8	21

2.2 สุ่มโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตที่สุ่มได้จากตารางที่ 1 ดังกล่าว โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากร้อยละ 15 จากจำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก รายละเอียดนำเสนอตั้งตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการสุ่มโรงเรียนในแต่ละกลุ่มเขตทางการศึกษา

กลุ่มเขต ทางการศึกษา	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก	
	จำนวน	สุ่มได้	จำนวน	สุ่มได้	จำนวน	สุ่มได้
1	10	2	17	3	-	-
2	19	3	6	1	-	-
3	21	3	10	2	-	-
4	30	5	-	-	8	1
5	10	2	21	3	-	-
6	14	2	18	3	-	-
7	15	2	17	3	3	1
8	16	2	28	4	-	-
รวม 8	135	21	117	19	9	2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และแบบสังเกต โดยเครื่องมือแต่ละชนิดมีรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบศึกษาเอกสาร

ผู้วิจัยได้สร้างแบบศึกษาเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 ในด้านแนวทางปฏิบัติ ได้แก่ ประเภทของโครงการ วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน งบประมาณ การติดตามและประเมินผล และดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. นำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ปรากฏอยู่ใน แผนงานและโครงการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 แยกตามรายการศึกษาดังนี้

1.1 การศึกษาการจัดประเภทของโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 จัดได้ 6 ประเภท ได้แก่ การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม วิชาการ โภชนาการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างประชาธิปไตย

1.2 การศึกษาวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน งบประมาณ การติดตามและ ประเมินผล โดยนำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา มาศึกษาในรายละเอียดแต่ละโครงการตามแบบศึกษาเอกสาร แล้วทำเครื่องหมาย J ลงในช่องข้อความใน แบบศึกษาเอกสาร

2. จัดทำสรุปผลการศึกษาในแต่ละรายการที่ศึกษาตามแบบศึกษาเอกสาร แล้วนำเสนอผลการศึกษาการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบาย การศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 ในด้านแนวทางปฏิบัติ จำแนกตามรายการที่ ทำการศึกษา

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 ซึ่งแบ่งเนื้อหาใน การสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้การสัมภาษณ์ ในรูปแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ การนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในรูปแบบตรวจรายการ จำนวน 28 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Structured-Interview) ในรูปคำถามปลายเปิด (Open End) จำนวน 1 ข้อ โดยกำหนดเนื้อหาของการนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาและข้อเสนอแนะออกเป็น 3 เรื่องตามลำดับ ได้แก่ การเตรียมการก่อนดำเนินงาน การดำเนินงาน และการประเมินผล

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบโครงการ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 โดยแบ่งเนื้อหาในการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้การสัมภาษณ์ ในรูปแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ การนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ในรูปแบบตรวจรายการ จำนวน 21 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ในรูปคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ โดยกำหนดเนื้อหาของ การนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาและข้อเสนอแนะออกเป็น 3 เรื่องตามลำดับ ได้แก่ การเตรียมการก่อนดำเนินงาน การดำเนินงาน และการประเมินผล

ฉบับที่ 4 แบบสังเกต

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 และแบ่งขอบเขตในการสังเกตออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสังเกตข้อมูลทั่วไป เป็นการสังเกตข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสังเกตข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานการจัดโครงการ โดยทำการสังเกตกิจกรรมที่โรงเรียนจัด ตามลักษณะการดำเนินงานการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต 2 โครงการ คือ โครงการสาธารณสุขุมูลฐาน และโครงการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทย ซึ่งทั้ง 2 โครงการนี้เป็นโครงการหลักที่สำคัญของการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร
2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ถึงผู้อำนวยการเขตที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบศึกษาเอกสารแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต นำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 ในด้านแนวทางปฏิบัติ ได้แก่ ประเภทของโครงการ วัตถุประสงค์ การดำเนินงานงบประมาณ การติดตามและประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบายเป็นความเรียง

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และแบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ให้การสัมภาษณ์ นำมารวบรวม แยกแยะความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบายเป็นความเรียง

2.2 ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ประถมศึกษา ในด้านการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ การนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาและ ข้อเสนอแนะ นำมารวบรวมแยกแยะความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบายเป็นความเรียง

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดโครงการเพื่อพัฒนา - คุณภาพชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2536-2539 วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษา นำมารวบรวมแยกแยะความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบายเป็นความเรียง

3.2 ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานของโครงการ โดยทำการสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัด ตามลักษณะการดำเนินงานการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต 2 โครงการ คือ โครงการสาธารณสุขุมูลฐาน และโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทย นำมารวบรวมแยกแยะความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบายเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความถี่ หาได้จากการรวบรวมแยกแยะความถี่
2. คำนวณหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

(ประกอบ กระดาษ, 2538)